

SİYER ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

THE JOURNAL OF SİRAH STUDIES

SAD • ISSN 2547-9822 • e-ISSN 2791-6138
Sayı: 10 • Temmuz-Aralık 2021
Issue: 10 • July-December 2021

Hocam Prof. Dr. Bahattin Kök'ün Ardından

On *Bahattin Kök* (Prof. Dr.)

Seyfullah Kara*

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü: Araştırma Makalesi / Article Type: Research Article

Geliş Tarihi: 25 Nisan 2021 / Date Received: 25 April 2021

Kabul Tarihi: 19 Mayıs 2021 / Date Accepted: 19 May 2021

İntihal Taraması/Plagiarism Detection: Bu makale intihal taramasından geçirildi / This paper was checked for plagiarism

Etik Beyan / Ethical Statement: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur. / It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited (Seyfullah Kara)

* Prof. Dr., Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, İslam Tarihi Ana Bilim Dalı/ Zonguldak Bülent Ecevit University Faculty of Theology, Department of Islamic History, s.kara@beun.edu.tr, 0000-0002-0535-6001.

CC BY-NC 4.0 | This paper is licensed under a Creative Commons Attribution-Non Commercial License

B azı yazılar vardır, yazarken eliniz titrer, kaleminiz yürümez, hüznünüz düşüncelerinizin önüne geçer. Karmaşık duygularınız düşüncelerinizi allak bullak eder. Bir yandan, “neden böyle oldu” dersiniz; öbür yandan, “takdir-i ilâhî” der ve olana, kulluk şuurunuzla teslim olursunuz. İşte bütün bunlar, sizi çok etkileyen hadiselerin akabinde duygusallığınız tüm benliğinizi çepeçevre sardığında husûle gelir. Böylesi durumlarda konuşmak da zordur, yazmak da zordur. Bilhassa, hayatınıza müspet manada dokunuşuyla bütün geleceğinizi değiştiren, çok sevdiğiniz, hürmet gösterdiğiniz, sizin için bir “hoca”dan çok daha fazlası olan kişinin, Covid-19 nedeniyle ani vefatı üzerine bir şeyler söylemenin ne kadar zor olduğunu, řu satırları yazarken daha iyi anlamış bulunuyorum.

Merhum Prof. Dr. Bahattin KÖK, lisans dönemimde hocam olduğu gibi, bana hem yüksek lisans eğitimimde hem de doktora sürecimde danışmanım olarak da uzun yıllar hocalık yaptı . Bütün bu süreçlerden geçerken onun sadece hocalığını değil, aynı zamanda bir babanın evladına olan şefkatini ve himayesini gördüm. O, gerçek bir hocanın, öğrencisinin her türlü sorunuyla ilgilenmesi gerektiğini fiilen uygulayarak göstermişti. Bu yönüyle Hocam, sadece sözle değil, lisan-ı hâl ile de bizlere örnek olmuştur.

O, ilmi titizliğiyle, ahlâkî duruşuyla, insanî ve İslâmî değerleri yaşamına aktarmasıyla gerçekten tam bir ahlak âbidesi idi. İlme nasıl âşık olduğunu, belki tanıdığı çoğu insanın bilmediği, ama kimi zaman bana kesitlerle aktardığı hayat hikâyesinden anlamıştum. Şavşat’ın Atalar Köyü’nden çıkıp İstanbul İmam Hatip Okulu’na, oradan da 1963 yılında Bağdat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’ne kadar uzanan çileli ilim seyahatleri, hep bu aşk için yapılmıştı. Anadolu’nun ücra bir köyünden çıkıp dönemin şartlarında haftalarca süren yurt içi ve yurt dışı yolculukları göze almak, ancak “Rihle” anlayışını içselleştirenlerin işi olabilir. Bağdat’a gittikten sonra tam üç yıl boyunca memleketine gelemediğini, döndüğünde ise sevdiklerinden birçok kişiyyi kaybetmiş olduğunu nemli gözlerle anlatmıştı.

Hocamın ilmi yönünü değerlendirmek elbette haddime değildir. Ama ona sorup da karşılıksız kalan ve beni tatmin etmeyen hiçbir cevap olmamıştır. Buna karşın o, pek konuşmaz, sakince dinlemeyi tercih ederdi. Çünkü kendisini anlatmayı

da göstermeyi de sevmeyecek kadar tevazu sahibiydi. Ondan, toplum içinde bir defa bile “ben” kelimesini duymadığım gibi, eminim hiç kimse de duymamıştır. Talebeleri geldiğinde bile makamında ayağa kalkacak ve onlara yer gösterecek kadar tevazu dolu olmak, bugün en küçük payelerde bile ayakları yerden kesilen ve ceberrutlaşanlar için ne kadar uzak bir haslettir.

Onun Arap Dili ve Bel ğatına olan vuk fiyeti kendisini tanıyan herkesçe malumdur. Bir keresinde, Arapçadan Türkçeye kitap eviren bir meslektaşının kitaptaki Arap Őiirlerinin çevirisiyle ilgili kendisinden yardım istemek üzere fakültedeki odasına geldiğini ve bu Őiirlerin çevirisinde ona yardım ederken bir-iki kelimenin anlamını teyit dışında sözlüğe bile pek gerek duymadığını görmüştüm. Arap Őiirinde vezin ve kafiye uyumu için bir kelimenin mısranın sonunda tam ortasından bölünüp, diğer yarısının da takip eden mısradan başlayabileceğini ilk defa o zaman öğrenmiştim.

Hocam Prof. Dr. Bahattin KÖK, eğitim- ğretim konusunda da çok titiz idi. Lisans döneminde Arapça Sarf (Morfoloji) derslerimize girmişti. Sorularını Arapça sorar, cevaplarını da Arapça isterdi. Öğrenciler dersin bittiğini söylediğinde, “derse kendi saatime göre girdim. Benim saatime göre iki dakika daha var” sözü, öğrencileri arasında meşhurdur. Ve o, bu iki dakikaya sığdırarak anlatacak önemli Şeyler muhakkak bulurdu.

İlim tedrisi ve değerlendirmesi konusunda bunları sekteye uğratacak yahut iltimas geçecek hiçbir Őeye toleransı olmazdı. Doktora ve Yüksek Lisans derslerini kendi ofisinde işlerdi. Bir gün, onun doktora derslerinden biri olan “Arapça Tarihi Metinler” dersinin sınavını, tek kişi olduğum için ofisinde yapmıştı. Sınav sırasında, masasının diğer ucunda sınav olurken, cümle içinde bir kelimenin anlamını hatırlayamadığım için 5-10 dakika kadar duraklamıştım. Niye yazmadığımı sorunca, bir kelimenin anlamını hatırlayamadığımı söylemiştim. Ama o, “cümlenin siyak ve sibakını düşün; onlar sana yol gösterecektir” demiş ve sınavda sadece ben olmama rağmen cevabını söylememişti. Muhtemelen bu duruma kırıldığımı düşündüğünden olacak ki, sınav bittikten sonra, tebessüm ederek, “sana o kelimeyi söylemedim. Çünkü benim için önemli olan, senin kaç puan alacağın değil, hiç yardım almaksızın neyi ne kadar yapabileceğini g rmemdir” diyerek, hem gönlümü almış hem de bana tam bir hocalık dersi vermişti.

Onun ilm  titizliğini bilen ve duyan arkadaşlarım bazen bana, “Allah sana kolaylık versin” derlerdi. Ben ise ne kadar şanslı olduğumu onlara söyler, hocamın benim için bir l tuf olduğunu anlatırdım. Nitekim zaman içinde onlar da hocamı ve hocamla aramızdaki bağları gördükçe gıpta ederek her fırsatta ne kadar şanslı olduğumu dile getirirlerdi. Yıllarca hocamın asistanlığını yapmama ve zaman zaman hatalarda da bulunmama rağmen, bir kez

dahi bana sitemde bulunmadığı gibi, yüzünü ekşittiğine de tanık olmadım. O, bunları tebessümle karşılayarak, tatlı bir üslupla nasihat yoluyla telafi etmeye çalışırdı.

Hocam, Peygamber ahlakıyla ahlaklanmış bir kişiliğe sahipti. Zira o, Allah'ın Resûlüne derin bir sevgiyle bağlıydı. Nitekim onunla ilgili hissiyatını şiirlere dökmüş, Mevlid-i Nebî ve Hicret-i Nebî'yi anlatan manzum bir kitap kaleme almıştır. Hocamın İslâmî duyguları kadar millî duyguları da yüksekti. Aynı biçimde Malazgirt destanını manzum olarak kitaplaştırmıştır. Esasen o, hem İslâmî duyguları hem de millî duyguları mezcederek tüm benliğiyle yaşamış bir insandı. Millî tarihimizin çok önemli simalarından biri olan Nureddin Mahmud b. Zengî'nin rüyasında gördüğü Hz. Peygamber'in davetine icabet için Medine yollarına düşüşünü, yine şiirlere dökerek kitaplaştırmıştır.

Hocam Prof. Dr. Bahattin KÖK, 2000 yılından 2009 yılına kadar aralıksız dokuz yıl boyunca üç dönem dekanlık yapmış, Erzurum Atatürk Üniversitesi İlahiyât Fakültesi tarihinin en uzun süre dekanlık yapan akademisyeni olmuştur. Bu süre zarfında asistanlardan profesörlere kadar makamını herkese açmış, herkesin sorunlarıyla yakından ilgilenmiş ve bu sorunları çözmek için daima mücadele vermiştir. 28 Şubat'ın o meş'ûm etkilerinin olanca hızıyla devam ettiği süreçte dekanlık yaparken kadro talebinde bulunanların kadrolarını temin için nasıl mücadele verdiğini ve bunu da peyderpey başardığını biliyoruz. Dekanlık sürecinde zaman zaman kendisi kırılmış, ama o kimseyi kırmamıştır.

Dokuz yıllık süreçte kendisine tahsis edilen makam aracını hiç kullanmamış, fakülteye yıllarca "Şahin" marka mütevazı otomobiliyle gidip gelmeye devam etmiştir. Yaşamı boyunca lüks ve şatafattan uzak durmuş; dünyaya, dünya malına ve dünya makamına yüz vermemiş; sade hayatından hiç ödün vermemiştir. Dekanlığı süresince çeşitli sebeplerle makamına gelen ziyaretçilerinin bütün giderlerini bizzat kendisi karşılamıştır. İdarî personeli fakülte içinde bile olsa özel bir işi için asla görevlendirmemiştir. Asistanı olarak, çok arzu etmeme ve kendisine de bu talebimi iletmeme rağmen hocam bana da hiçbir özel işini yaptırmazdı. Yine dekanlığı döneminde bütün ofisler laminat parkeyle döşeneceğinden, herkesten odaların geçici olarak boşaltılması istenmişti. Kendisine, odasını benim boşaltmak istediğimi ısrarla söylememe rağmen bana verdiği cevap, "*senin görevin kendi alanına çalışmak ve kendini yetiştirmek, benim şahsi işlerimi yapmak değil*" şeklinde olmuştu. Akademik hayatta çoğu zaman şahit olduğumuz hoca-talebe ilişkileri bağlamında anlattıklarımıza inanmanın ne kadar zor olduğunu bilmekteyiz. Bununla beraber, o dönem yanımda bulunan ve çoğu hâlen aynı fakültede akademik hayatlarına devam eden kimi dostlarımla hocamla ilgili zaman

zaman bu ve benzeri hususiyetlerine şahit olduklarını belirtmeliyim.  nk  o, kendi ifadesiyle, devletin bizler için biçtiği görev ne ise o görev için bize maaş verildiğini söylemekte, bunun dıŐına çıkıldığında bu milletin hakkına girilmiŐ olacağını d Őunmekteydi.

Prof. Dr. Bahattin Kök hocam için kul hakkı, her Őeyin  zerindeydi. Word sayfasıyla bilgisayar ortamında 504 sayfa tutan doktora tezimi kendisine teslim ettiğim andan itibaren bir aylık süresi olmasına rağmen bir hafta içerisinde okumuŐtu. Bu okuyuŐu ne kadar ciddi bir biçimde yaptığını, maddeler halinde tek tek sıraladığı hatalar, eksiklikler ve önerilerini görünce anlamamak mümkün değildi. Yoğun dekanlık görevine rağmen tezimi bu kadar kısa sürede okuduğunu söyleyince, ŐaŐırmıŐtum. Bu ŐaŐkınlıđımı anlayınca, bana, *“Sen, tez çalıŐmanı bitirip bana vermekle üzerine düŐeni yaptın. Bundan sonra ben de bekleyeceği her bir gün senin hakkına girmek olur”* demiŐ ve geceleri onu okumakla meŐgul olduğunu söylemiŐti. Merhum hocamın her bir tavrı, her bir tarzı öğretici ve eğitici bir vasıf taŐıymaktaydı.

Hocamızın  alıŐmaları arasında, yayıma hazır “Kur’an ve Hadise Göre Őiir”, “Seyfuddin et-T rkm n  ve Divanı” gibi kitap çalıŐmalarından baŐka; “Nureddin Mahmud b. Zengî ve İslam Kurumlar Tarihindeki Yeri”, “Kutlu Doğum Kutlu G  ”, “Malazgirt Destanı”, “İvedi  ağrı” gibi yayımlanmıŐ eserleri bulunmaktadır. Ayrıca, “Nureddin Mahmud’un Mısır’ı Ele Geçirmesi ve Fatimilerin YıkılıŐı”, “Hassan b. Sabit’in Őiirleriyle İsl m’a Hizmetleri”, “Ka’b b. Malik el Ensari ve Tebuk Seferiyle İlgili Durumu”, “Aydemur el-Muhyevi”, “Gazneli Mahmut’la Abbas  Halifesi el-Kadir Arasındaki İliŐkiler”, “Mısır’ın Alınmasından Sonra Nureddin Mahmud’la Selahaddin Eyy bi Arasında Ortaya  ıkan Soğukluğun Sebepleri” gibi makale çalıŐmaları ve Diyanet İslam Ansiklopedisine yazdığı maddeler bulunmaktadır.

Merhum Prof. Dr. Bahattin KÖK hocam, sahip olduğu insan  ve İslâmî meziyetlerle etrafındaki insanlara daima örnek olmuştur. Bu  rnek insanı, bu güzel karakteri, bu titiz ve mütebahhir bilim insanını Covid-19 hastalığı nedeniyle 15 Şubat 2021 tarihinde kaybetmenin derin üzüntüsünü yaŐamaktayız. Hocam, vefatından kısa bir süre önce de değerli refikasını kaybetmiŐti. V k  Őartlar sebebiyle hocamın cenazesinde bulunamamak, üzüntümüzü daha da katmerleŐtirmektedir. Ancak, onun, zikrettiğimiz değerli hasletlerle, doğumunu ve hicretini mısralara dökecek kadar aŐıđı olduğu Hz. Peygamber’e komŐu olacağından zerrece Őüphemiz yoktur. Bu, biz öğrencileri, meslektaŐları ve sevenleri için en büyük teselli kaynağıdır.

Hocamı bir kere daha rahmetle y d ediyor, Cen b-ı Hak’tan mek nını cennet, makamını  li eylemesini niy z ediyorum. Rabbim seni cennetiyle müŐerref eylesin kıymetli Hocam.